

Adviescommissie afgesloten strafzaken

Postbus 20303 2500 EH Den Haag

Bezoekadres:
Korte Voorhout 8
2511 EK Den Haag

Zaak Proveniers (ACAS 044)

Beknopt relaas van de feiten

Op woensdag 7 november 2007 tussen 18:07 uur en 18:11 uur wordt [slachtoffer] in zijn woning aan de [a-straat 1] te [plaats] om het leven gebracht. Zijn echtgenote, de getuige [betrokkene 1], bevond zich op dat moment in de woning en heeft verklaard dat haar echtgenoot bij thuiskomst werd gevolgd door een man toen hij - de echtgenoot - de woning betrad. Meer specifiek zag zij dat haar echtgenoot via de hal naar de woonkamer kwam lopen; achter hem liep een man met een donkere baseballpet over een bivakmuts. [betrokkene 1] zag dat haar echtgenoot probeerde de deur dicht te doen, kennelijk om de man te beletten de woonkamer binnen te komen. Dat lukte niet. Zij zag dat de man op de rug van haar echtgenoot sprong. Haar echtgenoot en de man raakten vervolgens in gevecht. De getuige heeft tevergeefs geprobeerd haar echtgenoot te ontzetten. Uiteindelijk is de dader erin geslaagd een aantal keer van dichtbij op [slachtoffer] te schieten. Getuige [betrokkene 1] hoorde een aantal 'ploffes' en is vervolgens uit de woning gevlucht naar de ambulancepost in de buurt. Over het signalement van de schutter heeft [betrokkene 1] onder meer verklaard dat het een blanke man was en dat ze zijn lengte - gezien haar eigen lengte van 1.70 meter en haar waarneming dat de man een kop groter was dan zij - schat op 1.90 meter.

Tijdens het technisch onderzoek op de plaats delict werd in de nabijheid van het slachtoffer een 6.35 mm pistool met bijbehorende munitie aangetroffen. Tevens werd munitie aangetroffen van het kaliber 9 mm. Bij sectie zijn in het lichaam van het slachtoffer in totaal vier schotbanen en twee kogels van het kaliber 9 mm aangetroffen. Alle op de plaats delict aangetroffen munitie, het wapen en de kleding van het slachtoffer zijn op mogelijke sporen onderzocht en bemonsterd. Op het ter plaatse aangetroffen wapen met kaliber 6.35 mm, op munitie(delen) van zowel het kaliber 6.35 mm als het kaliber 9 mm, op de patroonhouder uit het 6.35 mm pistool, op een geluiddemper, alsmede op de jas van het slachtoffer zijn sporen aangetroffen die matchen met het DNA-profiel van [verzoeker]. Het onderzoek heeft zich vervolgens op de verdachte (later veroordeelde en thans verzoeker) gericht, met als uitgangspunt dat het hier dadersporen betreft.

Verzoeker heeft altijd ontkend dat hij op de plaats delict is geweest of op andere wijze betrokken is geweest bij het misdrijf. Hij heeft, niet onmiddellijk maar in een latere fase, onder meer verklaard dat in september 2006 is ingebroken in zijn woning, waarbij een kluis met daarin onder meer een pistool van het kaliber 6.35 mm, patronen, handschoenen en een bivakmuts is gestolen. Dat zou, aldus verzoeker, kunnen verklaren waarom op het op de plaats delict aangetroffen wapen en op de daar aanwezige munitiedelen DNA werd gevonden dat correspondeert met zijn DNA-profiel.

Voorts is door en namens verzoeker aangevoerd dat de mogelijkheid bestaat dat sprake is van indirecte overdracht van celmateriaal van verzoeker op het slachtoffer, aangezien is komen vast te staan dat verzoeker en getuige [betrokkene 1], vlak na elkaar en kort voor het misdrijf, handelingen hebben verricht bij het betaalloket van het Texaco-tankstation in de nabijheid van de plaats delict.

Rechtsgang

Op 3 april 2009 heeft de rechtbank Den Haag verzoeker vrijgesproken van de onder 1 tenlastegelegde moord en het onder 2 tenlastegelegde voorhanden hebben van vuurwapens en munitie.¹ Het gerechtshof Den Haag heeft verzoeker bij arrest van 15 april 2011 voor deze feiten² veroordeeld tot een gevangenisstraf voor de duur van vijftien jaren, met aftrek zoals bedoeld in art. 27 Sr.³

Het ingestelde cassatieberoep is op 17 april 2012 door de Hoge Raad, met verbetering van de kwalificatie van het onder 2 bewezenverklaarde, verworpen.

Het verzoek van de veroordeelde en zijn advocaat

Op 22 december 2021 hebben mr. C.J. Knoop-Hamburger en mr. G.G.J.A. Knoop, beiden advocaat te Amsterdam, bij de procureur-generaal bij de Hoge Raad een verzoek ingediend ex artikel 461 Sv tot het doen verrichten van voorbereidend onderzoek. Aangevoerd wordt dat een drietal omstandigheden aanleiding geeft om een verzoek tot nader onderzoek in te stellen naar de aanwezigheid van een of meerdere aanwezige nova in de zin van artikel 457 Sv, eerste lid, onder c, namelijk:

“a. Aanknopingspunten voor de aanwezigheid van een alternatief scenario die reeds bekend waren ten tijde van de bewezenverklaring, maar die thans in samenhang met de omstandigheden onder b. en c. in een nieuw licht komen te staan;
b. De voorlopige conclusies van dr. Hampikian, een vooraanstaande deskundige op het gebied van DNA-onderzoek, welke strekken tot de aanbeveling om nader onderzoek te verrichten naar de interpretatie van DNA-sporen op basis van Probabilistic Genotyping;
c. De omstandigheid dat zich een anonieme getuige heeft gemeld die stelt uit eigen waarneming te kunnen verklaren omtrent een mogelijk alternatief scenario voor de bewezenverklaring.”⁴

De belangrijkste onderzoekswensen in de aanloop naar een herzieningsverzoek, zijn de volgende:

- i. Onderzoek op basis van probabilistic genotyping naar de DNA-mengprofielen op de stukken van overtuiging die kunnen worden aangemerkt als delictgerelateerde sporen;
- ii. Onderzoek naar het geschetste alternatieve scenario en het motief gelegen in de mogelijke buitenechtelijke relatie van [betrokkene 1], waaronder tevens nader DNA-onderzoek naar potentieel bij het misdrijf betrokken personen, zoals [betrokkene 2];
- iii. Heranalyse op basis van wat er in de wetenschappelijke literatuur bekend is over DNA-overdracht via neusvocht en het verschil in hoeveelheid cellen tussen neusvocht en speeksel;
- iv. Nader onderzoek naar de getuigenverklaringen van [betrokkene 1];

¹ Rechtbank Den Haag 3 april 2009, ECLI:NL:RBSGR:2009:BH9948.

² En wegens opzetheling (feit 4 subsidiair).

³ Hof Den Haag 15 april 2011, ECLI:NL:GHSGR:2011:BQ1410.

⁴ Verzoekschrift p. 3-4.

v. Nader onderzoek naar mogelijk gebruik van een wapen door het slachtoffer en kogel- en hulsvergelijkend onderzoek.

Adviesvraag van de procureur-generaal

Op de voet van artikel 462 Sv heeft de procureur-generaal bij brief van 16 maart 2022 aan de Adviescommissie afgesloten strafzaken (hierna: ACAS) advies gevraagd over de wenselijkheid van een nader onderzoek als bedoeld in artikel 461, eerste lid, Sv. Daarbij ware aandacht te besteden aan de vraag naar het nut en de noodzaak van het onderzoek dat in het verzoekschrift is voorgesteld, als ook aan de vraag of er naar het oordeel van de ACAS andere aanknopingspunten zijn voor nader onderzoek naar het bestaan van gronden voor herziening van de veroordeling.

Het wettelijk kader voor de behandeling van het verzoek

Op grond van artikel 462, eerste lid van het Wetboek van Strafvordering is de ACAS belast met de advisering over de wenselijkheid van een nader onderzoek als bedoeld in artikel 461, eerste lid Sv. Daarbij gaat het om een nader onderzoek naar de aanwezigheid van een grond voor herziening als bedoeld in artikel 457 Sv, eerste lid, onder c. Volgens laatstgenoemde bepaling kan de Hoge Raad een veroordeling herzien indien sprake is van een gegeven dat bij het onderzoek op de terechtzitting aan de rechter niet bekend was en dat op zichzelf of in verband met de vroeger geleverde bewijzen met de uitspraak niet bestaanbaar schijnt, zodanig dat het ernstige vermoeden ontstaat dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid, hetzij tot een vrijspraak van de gewezen verdachte, hetzij tot een ontslag van alle rechtsvervolging, hetzij tot de niet-ontvankelijkverklaring van het Openbaar Ministerie, hetzij tot de toepassing van een minder zware strafbepaling.

De ACAS brengt haar advies uit aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad (art. 462, lid 1, Sv) of aan de Hoge Raad zelf (art. 469, lid 1, Sv).

In de Nota van Toelichting bij het Besluit adviescommissie afgesloten strafzaken wordt opgemerkt dat onder de vraag naar de wenselijkheid van een nader onderzoek, kan worden begrepen de vraag naar de vraagstelling en inrichting van dat onderzoek (§ 2.1). Ook kan de ACAS adviseren om in het kader van een nader onderzoek de door haar wenselijk geoordeelde onderzoekshandelingen te doen uitvoeren (Nota van Toelichting bij artikel 8 van het Besluit adviescommissie afgesloten strafzaken).

De activiteiten van de ACAS

De ACAS heeft het complete dossier op 13 april 2022 ontvangen. Vanuit de ACAS werden de (plaatsvervangend) leden H. Merckelbach, F. Posthumus en H. Vissers met de voorbereiding van het advies belast. Daartoe hebben zij onafhankelijk van elkaar de dossierstukken bestudeerd en vervolgens hun bevindingen met elkaar besproken.

Het conceptadvies is op 1 september 2022 tijdens een vergadering van de ACAS (hierna: de Commissie) besproken en in latere schriftelijke consultatierondes onder alle ACAS-leden in de periode september, oktober en november 2022 uiteindelijk op 17 november vastgesteld. Het commissielid Cleiren heeft zich bij deze zaak verschoond.

De bevindingen van de ACAS

Het aantreffen van DNA dat correspondeert met dat van verzoeker op verschillende objecten op de plaats delict, namelijk een pistool, patronen, geluiddemper en jas van het slachtoffer, weegt zwaar in de bewijsconstructie van het gerechtshof. In de procedure bij het gerechtshof heeft verzoeker drie alternatieve scenario's naar voren gebracht waarmee verklaard zou kunnen worden dat DNA matchend met dat van hem is aangetroffen op voorwerpen op de plaats delict terwijl hij daar niet geweest is:

1. De voorwerpen op de plaats delict met DNA van verzoeker zijn afkomstig uit een bij verzoeker in 2006 (aangifte diefstal d.d. 3 oktober 2006) gestolen kluis. De dader heeft deze voorwerpen gebruikt of bewust achtergelaten op de plaats delict om verzoeker de schuld in de schoenen te schuiven.
2. Het DNA van verzoeker is door [betrokkene 1] onbedoeld meegenomen vanaf de balie van het Texaco-tankstation, waar zij beiden kort na elkaar betalingshandelingen hebben verricht.
3. Door fouten van de politie en/of handelingen van derden die op de plaats delict zijn geweest, is DNA van verzoeker, dat via de routes aangeduid door de alternatieve scenario's 1 en/of 2 reeds op de plaats delict aanwezig was, verder verspreid en op (andere) voorwerpen daar terechtgekomen.

Het hiervoor onder 3 genoemde, alternatieve scenario is in de strafzaak aan de orde gesteld. Het is verworpen door het Gerechtshof (zie paragraaf 7.2 onder 3 van het arrest). In het verzoekschrift worden ten aanzien van dit scenario geen concrete verzoeken gedaan. Daarom komt dit alternatieve scenario hieronder niet verder aan de orde.

De overwegingen in het verzoekschrift volgend, heeft de Commissie haar onderzoek gericht op een aantal domeinen:

- a. het mogelijke aanknopingspunt dat de diefstal van de kluis van verzoeker biedt voor een alternatief scenario;
- b. het mogelijke aanknopingspunt dat de septumperforatie van verzoeker biedt voor het alternatieve scenario van secundaire overdracht via de betaalbalie van het Texaco-tankstation (het zogenaamde Texaco-scenario);
- c. de bewijswaarde en aanvullende onderzoeksmogelijkheden van de in deze zaak aangetroffen DNA-sporen;
- d. de mogelijkheden en toegevoegde waarde van aanvullend kogel- en hulsvergelijkend onderzoek; alsook
- e. het mogelijke aanknopingspunt dat nieuwe getuigenverklaringen voor een alternatief scenario bieden.

a. Diefstal kluis

In randnummers 84, 85 en 110 van het verzoekschrift verwijst verzoeker naar de inbraak eind september 2006 in zijn toenmalige woning in [plaats] waarbij een kluis met inhoud zou zijn weggenomen. Naar zijn zeggen lagen in de kluis onder meer een pistool van het kaliber 6.35 mm, een geluiddemper, een bivakmuts, handschoenen en een zakje met patronen van verschillende kalibers. Verzoeker stelt dat mogelijk diezelfde voorwerpen, met het DNA van verzoeker erop, zijn gebruikt bij de moord op [slachtoffer], wat het aantreffen van DNA matchend met dat van hem zou verklaren. Mogelijk zijn de voorwerpen met het DNA van

verzoeker bewust door de dader achtergelaten op de plaats delict om de opsporingsinstanties op het verkeerde been te zetten, aldus verzoeker.

De Commissie overweegt hierover het volgende.

(i) Tijdens het hoger beroep in de strafzaak is nader onderzoek gedaan naar de proefbanktekens op het pistool van het kaliber 6.35 mm dat is gevonden op de plaats delict. Op 1 oktober 2010 is in Italië, ten kantore van de firma 'Bruni S.r.l.' in Paderno Dugnano [betrokkene 3], mede-licentiehouders voor de fabricage van wapens door de firma "Bruni S.r.l.", gehoord als expert met betrekking tot (de fabricage van) het pistool. Hij heeft verklaard dat de letters 'CB' die op het wapen staan zijn aangebracht in het jaar 2007; de maand kan hij niet vaststellen. In een aanvullend proces-verbaal d.d. 15 maart 2011 schrijft [betrokkene 4], een wapendeskundige van de politie, dat het in beslag genomen wapen van origine een alarmwapen kaliber 8 mm was dat is omgebouwd naar een scherpschietend vuurwapen kaliber 6.35 mm. In het proces-verbaal staat verder: "Het gedurende het onderzoek in [a-straat 1] te [plaats] aangetroffen en in beslag genomen vuurwapen is blijkens de aangetroffen proefbanktekens in 2007 beproefd op de proefbank in Gardona in Italië als alarmwapen. (...) Met betrekking tot het genoemde vuurwapen kan op basis van bovenstaande worden gesteld dat de ombouw van alarmwapen naar een scherpschietend vuurwapen heeft plaatsgevonden in het jaar 2007 of daarna."

In zijn arrest van 15 april 2011 merkt het Gerechtshof het volgende op:

"De stelling van de verdachte dat het wapen in september 2006 uit zijn kluis gestolen was heeft de verdediging niet gehandhaafd, gelet op de op 29 oktober 2010 van het Gerechtshof te Milaan ontvangen stukken naar aanleiding van een rechtshulpverzoek van het Openbaar Ministerie aan Italië, waaruit blijkt dat het wapen eerst op enig moment in 2007 als alarmwapen de proefbank in Italië heeft verlaten.

(...)

De verdediging heeft zich in hoger beroep op het standpunt gesteld dat het meest voor de hand liggende scenario is dat de dader de in september 2006 bij verdachte uit zijn kluis gestolen handschoenen (alsmede een bivakmuts, een geluiddemper, een zwart pistool 6.35 mm, twee magazijnen en een zakje gevarieerde munitie) zal hebben gedragen tijdens het incident, dan wel dat hij een object, bijvoorbeeld de geluiddemper, heeft vastgehad met daarop het DNA van de verdachte hetgeen zou verklaren hoe het mogelijk is dat diens DNA op de plaats delict en de jas van het slachtoffer is terechtgekomen.

Ten aanzien van de handschoenen heeft de verdachte op de terechtzitting in hoger beroep van 16 juni 2011 verklaard: "Ik heb die handschoenen wel vastgehad en misschien ook honderdduizenden anderen, ik weet het niet."

De nadere, uit Italië afkomstige informatie over het wapen maakte duidelijk dat het pistool dat op de plaats delict was gevonden, niet gelegen kon hebben in de beweerdelijk bij verzoeker gestolen kluis. Afgaande op wat in de randnummers 84, 85 en 110 van het verzoekschrift wordt betoogd, lijkt het alsof verzoeker thans opnieuw stelt dat het op de plaats delict gevonden pistool van het kaliber 6.35 mm toch in de gestolen kluis lag. In geval verzoeker die stelling inderdaad opnieuw betreft, stelt de Commissie vast dat in het verzoekschrift niet wordt uitgelegd hoe de vastgestelde chronologie is te verenigen met de

diefstal van het pistool. De Commissie vindt het derhalve opmerkelijk dat verzoeker de kwestie andermaal naar voren brengt zonder de reden daarvan te motiveren. In het alternatieve scenario waarin het DNA van verzoeker bewust op de plaats delict is achtergelaten door een ander, is de diefstal van de kluis met daarin het pistool en de patronen en andere voorwerpen, voorwerpen die verzoeker naar eigen zeggen allemaal met zijn blote handen had aangeraakt, immers een essentieel onderdeel. Hoewel het hierboven beschreven nadere onderzoek enkel het pistool van het kaliber 6.35 mm betrof, stralen de bevindingen naar de mening van de Commissie uit naar andere voorwerpen die volgens verzoeker in de kluis lagen (geluiddemper, zakje met patronen van verschillende kalibers, handschoenen en bivakmuts). De bevindingen met betrekking tot het pistool van het kaliber 6.35 mm doen afbreuk aan de overtuigingskracht van het alternatieve scenario waarin een ander of anderen, de werkelijke dader(s), het DNA van verzoeker bewust of anderszins heeft/hebben achtergelaten op de plaats delict.

Overigens zijn er meer omstandigheden die maken dat de Commissie twijfelt aan de beweringen van verzoeker over de inbraak. Het gaat daarbij om de volgende omstandigheden (ii, iii, iv & v):

(ii) Verzoeker heeft op 3 oktober 2006 aangifte gedaan van een inbraak in zijn woning in de nacht van 28 op 29 september 2006. Hij had de politie niet eerder in kennis gesteld van de inbraak omdat hij ziek was. Volgens de aangifte zijn weggenomen: speakers, een computerscherm, ongeveer 150 DVD's en een kluis. In de kluis lagen de sleutels en papieren van een Mercedes met kenteken [kenteken], geld, een horloge en een mobiele telefoon. De politieambtenaar die in de woning is geweest, heeft een mutatieformulier opgemaakt (AH/643). Daarin zegt hij dat het "al met al een vreemde zaak" is. In het mutatieformulier vermeldt de politieambtenaar een aantal feiten en omstandigheden dat hem tot die overweging brengt:

- toen de politie ter plaatse kwam, was de benedenverdieping van de woning schoongemaakt, waardoor er geen sporen meer waren;
- de inbraak was niet meteen gemeld;
- verzoeker wees op schade aan een tuindeur, maar die schade zat aan de binnenzijde;
- er was volgens aangever een computerscherm gestolen dat nieuw in een doos naast het oude scherm stond, maar een aanschafbon van het nieuwe scherm kon niet worden getoond;
- in de kluis zat volgens aangever een nieuwe telefoon, maar ook daarvan kon geen bon worden getoond;
- er zouden DVD's zijn gestolen, maar de mooie, nieuw uitziende DVD-speler was niet meegenomen;
- verzoeker zei dat hij een vermoeden had wie de inbraak gepleegd had, maar wilde dat vermoeden niet delen met de politie.

Voor zover de Commissie heeft kunnen nagaan, zijn in de strafzaak niet alsnog bonnen overgelegd van het computerscherm of de telefoon.

(iii) De aangifte van de inbraak meldt dat verzoeker een vermoeden heeft wie de inbraak pleegde, maar dat vermoeden niet wil delen. De Commissie heeft vastgesteld dat verzoeker na zijn aanhouding evenmin een naam heeft genoemd, niettegenstaande de ernst van de

feiten waarvan hij werd verdacht en het aperte belang van het aantreffen van, kort gezegd, zijn DNA op bepaalde voorwerpen op de plaats delict. De Commissie merkt op dat verzoeker in het verzoekschrift thans evenmin een naam heeft genoemd van de persoon die hij er (destijds) van verdacht de inbraak te hebben gepleegd. In het licht van de stelling van verzoeker dat zijn DNA bewust achtergelaten is/kan zijn, heeft dat de Commissie verbaasd, omdat het noemen van zo'n naam gewicht zou kunnen geven aan het door verzoeker naar voren gebrachte, alternatieve scenario. Verzoeker heeft in de strafzaak gezegd dat hij de naam niet wilde noemen, want als hij zulks wel zou doen en iemand zou worden aangehouden, dan zou die persoon toch niet toegeven dat hij de inbraak had gepleegd. Of dat argument destijds sterk was, valt te betwijfelen: misschien zou de persoon in kwestie niet hebben ontkend, en allicht had de politie opsporingsactiviteiten kunnen richten op die persoon. In 2022 zou het noemen van de naam in elk geval wél een doel dienen. Verzoeker stelt immers dat in de DNA-bemonsteringen DNA-kenmerken van (een) onbekende derde(n) zitten die mogelijk met de moord te maken heeft/hebben en hij wenst dat daar nader onderzoek naar wordt gedaan. Door nu een naam te noemen van de persoon die met de inbraak te maken zou hebben, zou de stelling van verzoeker mogelijk geverifieerd kunnen worden.

(iv) Verzoeker is op 1 april 2008 aangehouden. Bij een verhoor op 3 april 2008 is hem door de politie voorgehouden dat er hulzen van de kalibers 6.35 mm en 9 mm zijn gevonden met daarop zijn DNA. Verzoeker zei dat dit niet kon kloppen. Kort daarna is verzoeker medewerking aan nadere politieverhoren gaan weigeren. Hij wenste niet gelicht te worden uit het Huis van Bewaring. De politie is, desgevraagd door verzoeker, op 14 juli 2008 naar het Huis van Bewaring gegaan en heeft hem aldaar verhoord. Toen heeft hij, zonder daarnaar te zijn gevraagd, verklaard dat in 2006 een kluis bij hem was gestolen en dat daarin een wapen lag dat leek op het pistool van het kaliber 6.35 mm van de plaats delict. In een verhoor bij de rechter-commissaris op 26 en 27 augustus 2008 heeft verzoeker hierover meer verklaard. Verzoeker heeft ter terechtzitting van de Rechtbank (p. 19 en 20 proces-verbaal ter terechtzitting van 16 maart 2009 en later) verklaard: "Ik heb geen aangifte gedaan van de diefstal van het wapen, omdat ik weet dat het strafbaar is om een wapen te hebben" en: "De oudste rechter houdt mij voor dat het wapen en het kluisverhaal pas tijdens het verhoor bij de rechter-commissaris ter sprake zijn gekomen en niet eerder. Ik wist in eerste instantie niet dat mijn DNA op de plaats delict terecht zou kunnen zijn gekomen. Ik heb op advies van mijn advocaat gewacht met het noemen van de kluis en het wapen. Het in bezit hebben van een wapen is strafbaar, daarom heb ik in beginsel niets gezegd." Dat verzoeker bij de aangifte op 3 oktober 2006 geen melding heeft gedaan van een wapen in de kluis, is nog wel begrijpelijk. Waarom verzoeker en zijn toenmalige advocaat met het melden van die informatie wilden wachten tot juli/augustus 2008 is de Commissie echter niet duidelijk geworden.

(v) De kluis in de toenmalige woning van verzoeker was aangebracht door de vorige bewoner. Hij heeft verklaard dat hij de kluis op een solide manier had bevestigd in de muur. Naar zijn mening was het niet mogelijk de kluis van buitenaf uit de muur te verwijderen zonder dat dat veel schade aan de muur zou veroorzaken. Zulke schade is niet vastgesteld.

b. Septumperforatie

Op de beelden die via de vaste beveiligingscamera's zijn gemaakt van verzoeker in het Texaco-tankstation is te zien dat hij vaak aan zijn neus zit met zijn linkerhand (AH/260, 261, 262, 263, 264). Niet te zien is dat verzoeker niest of zijn neus snuit in de tijdspanne dat hij bij de kassa staat.

Verzoeker heeft naar voren gebracht dat hij door een septumperforatie veel neusvocht verloor (randnummer 103 van het verzoekschrift) en dat hij daardoor een sterke *shedder* is. In het dossier zitten enkele stukken over de septumperforatie, waaronder een brief van 22 mei 2002 van een KNO-arts. Daarin wordt geconcludeerd dat verzoeker een vrijwel totale septumperforatie heeft. Ook relevant is een bericht van de huisarts van verzoeker, gedateerd 26 april 2010, waarin staat dat verzoeker weer naar de KNO-arts wil in verband met zijn neustussenschot. In een e-mail van 17 maart 2011 van een KNO-arts staat dat er een septumperforatie is vastgesteld. De KNO-arts schrijft: "Het slijmvlies van de neus was zeer droog en crusteus en maakt een verlittekende indruk op basis van epitheeldysplasie." Van bezoek van verzoeker aan een (KNO-)arts tussen 2002 en 2010 in verband met de perforatie van het neustussenschot blijkt niet uit het strafdossier of uit het verzoekschrift.

Uit de gegevens over de septumperforatie kan niet zonder meer worden afgeleid dat verzoeker als gevolg daarvan (permanent) last had van een loopneus; "droog en crusteus" suggereert iets anders. Door verzoeker en zijn advocaat is geen medische onderbouwing aangedragen voor de bewering dat verzoeker vaak of voortdurend last zou hebben van een loopneus.

Tijdens het hoger beroep is op verzoek van het Gerechtshof op 14 juni 2010 een (aanvullende) rapportage opgesteld door deskundige dr. Kal van het NFI. Deze deskundige verwijst naar de camerabeelden van het Texaco-tankstation die betrekking hebben op de periode voorafgaand aan de moord. Ze laten zien dat tussen het verschijnen van verzoeker en het verschijnen van [betrokkene 1] aan de balie van het station, negen andere klanten afrekenen bij dezelfde balie. Meerdere klanten raken met hun handen of persoonlijke spullen de balie aan op dezelfde plaatsen als verzoeker. Een deel van het mogelijk aanwezige neusvocht c.q. de DNA-sporen van verzoeker zal daardoor worden overgedragen op deze klanten en/of hun spullen, waardoor de hoeveelheid neusvocht/DNA van verzoeker op de balie successievelijk minder wordt. Potentieel is er bij negen klanten sprake van negen overdrachtsmomenten.

Deskundige dr. Kal rapporteerde op 28 november 2008 dat hij de "kans uiterst klein acht dat er via de voorgestelde indirecte overdracht zoveel DNA van [verzoeker] uiteindelijk op de overjas van het slachtoffer terecht is gekomen dat dit met standaard DNA onderzoek kan worden gedetecteerd." In dit verband komt dr. Kal, verwijzend naar vakliteratuur over speeksel, met een berekening die zich als volgt laat samenvatten. In het geval er bij drie van de negen andere klanten sprake is van overdracht van achtergelaten DNA van verzoeker, is er, onder de aanname dat telkens 90% van het aanwezige DNA wordt overgedragen, 1,8 tot 18 liter DNA c.q. neusvocht nodig om [betrokkene 1] via secundaire overdracht tenminste 1100 cellen te laten overdragen op de overjas van het slachtoffer. Bij vier overdrachten is voor secundaire overdracht nog meer DNA nodig. Bij twee overdrachten is 0,18 tot 1,8 liter en bij één overdracht 0,018 tot 0,18 liter neusvocht nodig. Bij geen enkele overdracht op één van de negen klanten is dat 1,8 tot 18 ml.

Verzoeker voert aan dat in deze redenering te gemakkelijk wordt aangenomen dat per overdracht 90% van het aanwezige DNA wordt overgedragen en dat te gemakkelijk wordt aangenomen dat speeksel en neusvocht evenveel kernhoudende cellen bevatten. Deze en andere aannames alsook de uitgevoerde berekeningen zouden opnieuw tegen het licht moeten worden gehouden. Als gevolg van de septumperforatie zou hij zoveel neusvocht verliezen dat secundaire overdracht via [betrokkene 1] wel degelijk kan hebben plaatsgevonden.

De Commissie wil erop wijzen dat in de aannames en schattingen van dr. Kal de volgende voor de hand liggende elementen niet zijn verdisconteerd: de mogelijke overdracht aan de baliemedewerker en alle handelingen die [betrokkene 1] nog heeft verricht tussen het moment van het verlaten van het Texaco-tankstation en het misdrijf, zoals de handelingen die horen bij het openen, besturen en sluiten van een auto, het openen van de huisdeur en daaropvolgende handelingen in huis. Voorts zou het in geval van secundaire overdracht door [betrokkene 1] in de rede liggen, dat naast het DNA matchend met dat van verzoeker ook DNA-kenmerken corresponderend met die van [betrokkene 1] in een mengprofiel zouden worden aangetroffen.⁵ Dat geldt dan met name voor de overjas van het slachtoffer. Voor zover de Commissie heeft kunnen vaststellen zijn zulke kenmerken niet aangetroffen. Evenmin valt in te zien hoe door secundaire overdracht via [betrokkene 1] de DNA-kenmerken van verzoeker op *zoveel* verschillende stukken van overtuiging terecht kunnen zijn gekomen. Bovendien, zo moet de Commissie constateren, zijn na het misdrijf de handen van [betrokkene 1] bemonsterd en daarbij is geen ander DNA-celmateriaal aangetroffen dan dat van haarzelf.

Deskundige dr. Kal van het NFI concludeerde in zijn bericht van 14 juni 2010 dat “de verkregen resultaten van het DNA onderzoek zeer veel waarschijnlijker zijn bij het scenario van directe overdracht dan bij indirecte overdracht.” Op de zitting van 27 april 2010 heeft bovendien de deskundige ing. Eikelenboom van *Independent Forensic Services* (IFS) verklaard dat directe overdracht waarschijnlijker is dan indirecte. Verder verklaarde ing. Eikelenboom dat de berekeningen van het NFI ten aanzien van de benodigde hoeveelheid neusvocht voor indirecte overdracht correct zijn bij de gedane aannames. Het Gerechtshof heeft in hoger beroep uitgebreid aandacht besteed aan het Texaco-scenario met alle elementen die daarbij horen en heeft het scenario als niet waarschijnlijk terzijde geschoven. Op basis van het voorgaande ziet de Commissie geen aanleiding om het NFI of een ander forensisch instituut nadere vragen te stellen of nader onderzoek te laten doen naar de mate van waarschijnlijkheid van het Texaco-scenario.

c. DNA-sporen

Verzoeker vraagt om nader onderzoek op basis van probabilistic genotyping aan de DNA-mengprofielen op de stukken van overtuiging die kunnen worden aangemerkt als delict-gerelateerde sporen. Probabilistic genotyping betreft de inzet van statistische methoden en wiskundige algoritmen bij DNA-profilering. Het kan worden gebruikt in complexe zaken, zoals bij een minimaal DNA-monster of een DNA-mengprofiel. De software was ten tijde van het hoger beroep in 2011 nog niet bekend of werd in ieder geval nog niet gebruikt.

⁵ Hetgeen verzoeker stelt in randnummer 88 van zijn verzoekschrift (p. 41) is de Commissie niet ontgaan. Wat het in technisch opzicht zou betekenen dat de DNA-profielen van verzoeker en getuige [betrokkene 1] “sterk overeenkomen” is de Commissie evenwel niet duidelijk.

Verzoeker en zijn raadsman hebben vanuit hun belang om nader onderzoek te kunnen laten doen aan de bestaande DNA-data en stukken van overtuiging in deze zaak, een kort geding aangespannen tegen de Staat der Nederlanden, omdat het Openbaar Ministerie weigerde de gevraagde stukken ter beschikking te stellen.

De voorzieningenrechter van de rechtbank Den Haag heeft bij vonnis van 13 juli 2017⁶ de vordering tot verstrekking van de ruwe DNA-files toegewezen omdat verzoeker zijn belang bij afgifte van deze files genoegzaam aannemelijk had gemaakt. Dat oordeel was mede gebaseerd op hetgeen de deskundige dr. Kal van het NFI ter zitting aan de voorzieningenrechter had verklaard, namelijk dat het NFI onderzoek middels probabilistic genotyping zeker zou hebben uitgevoerd als die techniek destijds beschikbaar was geweest. Verder speelde een rol dat verzoeker de Amerikaanse deskundige dr. Hampikian om diens oordeel wilde vragen. De voorzieningenrechter oordeelde voorts dat pas *nadat* het onderzoek door dr. Hampikian zou zijn uitgevoerd, aan de hand van de resultaten daarvan, duidelijk zou worden in hoeverre de gevraagde afgifte van andere stukken van overtuiging tot een novum in zijn strafzaak zou kunnen leiden. De voorzieningenrechter was daarom van oordeel dat verzoeker nog geen belang had bij afgifte van andere stukken dan de ruwe DNA-files. Over een aantal stukken van overtuiging dat inmiddels is vernietigd, oordeelde de voorzieningenrechter dat de Staat voldoende aannemelijk had gemaakt dat deze vernietiging conform de handelwijze in soortgelijke zaken plaatsvond, zodat voorshands van onrechtmatigheid niet was gebleken.

In het hoger beroep dat tegen de uitspraak van de voorzieningenrechter was ingesteld, heeft het Gerechtshof Den Haag het vonnis van de rechtbank bekrachtigd.⁷ Het Gerechtshof concludeerde onder meer: “Hoewel de Staat terecht aangeeft dat het DNA van [verzoeker] niet is weggepoetst door het aantreffen van (ook) DNA van derden, is ook niet op voorhand uitgesloten dat het onderzoek aan de DNA-files, al dan niet samen met ander nader onderzoek, tot bewijs van een alternatief scenario leidt.”

Het Hof benoemde als redenen om het verzoek toe te wijzen dat het ging om verstrekking in digitale vorm van stukken die al eerder verstrekt waren ten behoeve van door verzoeker zelf te verrichten onderzoek, dat er geen noemenswaardige kosten of inspanning van de Staat gevraagd werden en dat de rust van de nabestaanden er niet door verstoord zou worden.

De DNA-files zijn vervolgens door verzoeker in handen gesteld van dr. Hampikian, hoogleraar aan *Boise State University* bij de faculteit voor forensische wetenschappen en onder meer oprichter en directeur van het *Idaho Innocence Project*. Dr. Hampikian heeft op 23 september 2020 een deskundigenverklaring opgesteld, waarin hij onder meer schrijft: *“Based on the knowledge I have of the DNA evidence in the case of. [verzoeker], and the outcomes of the statistical evaluation on DNA samples that I have conducted in the case of [verzoeker], I recommend further analysis of the DNA evidence in this case with Probabilistic Genotyping Software. Probabilistic Genotyping is relevant in this case as it could determine that someone else, other than [verzoeker] was the donor of the DNA material found on items of evidence taken from the crime scene.”*

⁶ ECLI:NL:RBDHA:2017:7623.

⁷ Arrest van 12 juni 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:1357.

Samenvattend is de stand van zaken als volgt. De ruwe DNA-files zijn aan verzoeker ter beschikking gesteld, omdat de voorzieningenrechter van oordeel was dat verzoeker zijn belang om zelf aan deze bestanden nader onderzoek te laten verrichten voldoende had aangetoond. Verzoeker heeft de DNA-files voorgelegd aan een deskundige, die vervolgens nader onderzoek aanbeveelt op basis van probabilistic genotyping.

In haar vonnis merkt het Hof op er vanuit te gaan dat "[geïntimeerde] het onderzoek zelf laat uitvoeren, niet de Staat. De moeite en kosten komen (vooralsnog) voor zijn rekening, niet voor rekening van de Staat."

Verzoeker vraagt nu middels het onderhavige verzoek om dat nadere onderzoek te laten uitvoeren in het kader van een mogelijk in te dienen herzieningsaanvraag. Los van het feit dat verzoeker zelf over de gegevens beschikt die nodig zijn om het door hem gewenste nader onderzoek te laten uitvoeren en het Hof er in zijn vonnis vanuit gaat dat verzoeker dat onderzoek op eigen kosten zal laten uitvoeren, ziet de Commissie in het kader van dit herzieningsverzoek, ook vanuit juridisch oogpunt, onvoldoende reden om aan het verzoek tegemoet te komen.

De Commissie overweegt in dat verband het volgende. Nader onderzoek is alleen zinvol indien redelijkerwijs te verwachten valt dat het mogelijk kan leiden tot een ernstig vermoeden als bedoeld in artikel 457, lid 1 onder c Sv en niet slechts tot een verruiming van het aantal mogelijke scenario's over hetgeen er is voorgevallen.⁸ Het onderzoek zoals gevraagd is dus alleen zinvol als het redelijkerwijs kan leiden tot een nieuw gegeven dat, toegepast op de nu voorliggende zaak, uiteindelijk kan resulteren in een vrijspraak van verzoeker of de toepassing van een minder zware strafbepaling. Het is niet voldoende als nieuw onderzoek mogelijk kan leiden tot meer gegevens over de betrokkenheid van een tot nog toe onbekende derde. Die gegevens zullen ook wezenlijk afbreuk moeten doen aan het bewijs tegen verzoeker.

Het hof in kort geding heeft onder ogen gezien dat er in een aantal sporen een geringe hoeveelheid DNA van een derde is of wellicht kan worden gedetecteerd, maar heeft ook geoordeeld dat dit gegeven niet zonder meer afdoet aan de sporen van de verdachte als bovenomschreven.⁹ Het hof heeft verder geconcludeerd dat niet is vast te stellen of en in hoeverre een ander of anderen de verdachte bij zijn daad behulpzaam is of zijn geweest.

In aanmerking genomen de bewijsconstructie tegen verzoeker en de bewijsoverwegingen van het hof daarbij, alsmede de aard en onderbouwing van het gevraagde onderzoek, meent de Commissie dat het gevraagde onderzoek niet wenselijk is en moet worden afgewezen, omdat er onvoldoende aanwijzingen zijn dat er mogelijkerwijs sprake is van een grond tot herziening. Hierbij merkt de Commissie op dat de door de voorzieningenrechter gehanteerde maatstaf een andere (en lichtere) is dan die van de artikelen 457 en 462 Sv. De vraag of het verzochte onderzoek tijdens de opsporingsfase zou zijn uitgevoerd indien het beschikbaar was geweest, is eveneens een andere dan de vraag of dat onderzoek nu, na een onherroepelijke veroordeling, alsnog uitgevoerd moet worden. Ten slotte merkt de Commissie op dat het beknopte bericht van de door verzoeker ingeschakelde deskundige dr. Hampikian geen inzicht geeft in de vraag of (en zo ja, waarom) te verwachten valt dat het gevraagde onderzoek wezenlijk afbreuk zou kunnen doen aan het bewijs tegen verzoeker.

⁸ Zie Jaarverslag ACAS 2013, p. 15.

⁹ R.o. 7.2 onder 4.

d. Kogel- en hulsvergelijkend onderzoek

Verzoeker vraagt om nader onderzoek naar mogelijk gebruik van het wapen op de plaats delict door het slachtoffer. Verder wenst verzoeker nader kogel- en hulsvergelijkend onderzoek.

De Commissie stelt vast dat er in deze zaak al uitvoerig kogel- en hulsvergelijkend onderzoek is gedaan en verwijst daarbij korthedshalve naar twee rapportages van de ballistisch deskundige ing. Jacobs van het NFI, gedateerd 8 januari 2008 en 4 februari 2008, en een rapportage van deskundige ing. Roepnarian van het NFI van 29 april 2008. Er is geen reden om aan te nemen dat nieuw onderzoek ander licht op de zaak zal werpen.

Die inschatting wordt versterkt door onduidelijkheid over de vraag waaruit precies een eventueel aanvullend onderzoek zou kunnen of moeten bestaan. Verzoeker spreekt zich daar niet duidelijk over uit. Verzoeker wil kennelijk onderzocht hebben of het slachtoffer zelf (ook) heeft geschoten, dan wel of er sprake is geweest van een tweede en wellicht zelfs derde schutter op de plaats delict. De Commissie wijst erop dat er naast uitgebreid ballistisch onderzoek ook diepgravend forensisch onderzoek naar deze vraag heeft plaatsgevonden. Zo is in extenso stilgestaan bij de vervormingen van kogels, de vindplaats van kogels en hulzen, de inslag van een kogel en uit welke positie die kan zijn afgevuurd, schotresten op de handen van het slachtoffer en getuige [betrokkene 1], aangetroffen DNA-sporen van het slachtoffer op een patroon uit het wapen gevonden op de plaats delict en de mogelijkheid van het wel of niet kunnen plaatsen van een geluiddemper op het pistool van het kaliber 6.35 mm en de mogelijkheid om er daarna nog schoten mee af te vuren. Onduidelijk is daarom wat er hier nog meer of anders onderzocht zou moeten of kunnen worden. Zelfs als het slachtoffer met het op de plaats delict aangetroffen pistool van het kaliber 6.35 mm geschoten zou hebben, blijft staan dat DNA-kenmerken van verzoeker niet alleen op dat wapen, maar ook op de patroonhouder en munitie uit dat wapen zijn aangetroffen. Ook blijft staan dat het slachtoffer om het leven is gebracht door middel van vier schoten die naar alle waarschijnlijkheid allemaal zijn afgevuurd met hetzelfde wapen van het kaliber 9 mm, dat niet op de plaats delict is aangetroffen.

e. Nieuwe getuigenverklaringen

In het verzoekschrift wordt, zoals gezegd, een drietal omstandigheden aangeduid die volgens verzoeker aanknopingspunten bieden voor nader onderzoek. Twee daarvan – in de opsomming van verzoeker genoemd onder a en c (p. 3/4 verzoekschrift) – zien op een alternatief scenario. Dat alternatieve scenario komt er, kort gezegd, op neer dat [betrokkene 2], de directeur van het bedrijf waarvan het slachtoffer eigenaar was, een relatie had met [betrokkene 1], de echtgenote van het slachtoffer en dat [betrokkene 2] en [betrokkene 1] op enigerlei wijze de hand hebben gehad in de dood van het slachtoffer.

In algemene zin volgt de Commissie de advocaat-generaal Aben in zijn opvatting dat aanwijzingen voor de plausibiliteit van een alternatief scenario relevant zijn voor herzieningsprocedures¹⁰ en daarmee - zo voegt de Commissie daaraan toe – voor verzoeken tot nader onderzoek in de zin van artikel 461 Sv. Een alternatief scenario betekent hier een

¹⁰ Aben, D. (2022). Napleiten: over nova die een alternatief scenario ondersteunen. *Expertise en Recht*, 2022-4, 103-107

scenario waarin de veroordeelde onschuldig is. Aanwijzingen voor zo'n soort scenario noemt Aben *indirecte nova*.

Bieden de door verzoeker aangedragen getuigenverklaringen uitzicht op zulke indirecte nova? De Commissie heeft zich uitgebreid gebogen over deze vraag en komt tot de slotsom dat zij dat uitzicht niet bieden en wel om twee redenen. Ten eerste bezit het door verzoeker aangeduide scenario niet de allure van een *werkelijk* alternatief scenario, dat wil zeggen een scenario dat de betrokkenheid van verzoeker bij het misdrijf op voorhand onaannemelijk maakt.

Ten tweede en belangrijker zijn de verklaringen van de twee getuigen die steun moeten bieden aan het "alternatieve" scenario nogal speculatief en indirect van aard. Geen van de twee getuigen meldt de betrokkenheid van de directeur en echtgenote bij het misdrijf op grond van eigen waarneming te hebben kunnen vaststellen.

Wat de ene getuige uit eigen ondervinding beschrijft is het achterdochtige gedrag van de directeur en dat de directeur sprak over een "schuld" die hij ten behoeve van de echtgenote op zich zou hebben genomen. Deze getuige houdt de directeur voor een slimme, maar ook gevaarlijke man.

Wat de andere getuige beschrijft, is voornamelijk dat het huwelijk tussen slachtoffer en echtgenote slecht was en dat het slachtoffer notariële stappen zette om de financiële gevolgen van een echtscheiding te beperken.

Noch de ene, noch de andere getuige beschrijft een directe aanwijzing voor de betrokkenheid van de directeur en/of echtgenote bij de dood van het slachtoffer. Zodoende ziet de Commissie in hun verklaringen geen aanknopingspunten voor nader onderzoek dat indirecte nova aan het licht zou kunnen brengen.

Conclusie

Op grond van het voorgaande ziet de Commissie geen reden om aanvullend onderzoek naar de diefstal van de kluis van verzoeker te adviseren, noch om nader onderzoek te entameren naar de waarschijnlijkheid van indirecte overdracht van DNA als gevolg van neusvochtverlies van verzoeker gerelateerd aan een septumperforatie. Ook voor het gevraagde onderzoek op basis van probabilistic genotyping naar de DNA-mengprofielen op de stukken van overtuiging die kunnen worden aangemerkt als delictgerelateerde sporen, bestaat naar het oordeel van de Commissie onvoldoende aanleiding. Evenmin ziet de commissie grond voor aanvullend kogel- en hulsvergelijkend onderzoek. De nieuwe getuigenverklaringen acht de Commissie dermate indirect en ongespecificeerd van aard dat zij er geen aanknopingspunten voor verder onderzoek in kan ontdekken.

Verzoeker ontkent iedere betrokkenheid en geeft aan nooit op de plaats delict te zijn geweest. Het aantreffen van DNA-kenmerken van verzoeker op verschillende, uiteenlopende stukken van overtuiging op de plaats delict was de dominante factor in de bewezenverklaring en de verzoeker heeft daar drie alternatieve scenario's tegenover gesteld. Het komt de Commissie voor dat de constellatie van DNA-bevindingen slechts ten gunste van verzoeker zijn uit te leggen als meerdere van deze scenario's zich tegelijkertijd gematerialiseerd zouden hebben, iets wat a priori minder waarschijnlijk is en nog verder aan plausibiliteit inboet als de overwegingen die de Commissie hierboven de revue heeft laten passeren in ogenschouw worden genomen.

De Commissie ziet noch in hetgeen voor het overige is aangevoerd in het verzoekschrift, noch door eigen kennisneming van het dossier in brede zin, aanknopingspunten voor nader onderzoek naar het bestaan van gronden voor herziening van de veroordeling.

Den Haag, 17 november 2022

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Merckelbach'.

H. Merckelbach,
Plaatsvervangend voorzitter Adviescommissie afgesloten strafzaken